

Ruut Sjöblom kok ym.

Lakialoite laiksi perusopetuslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tämän lakialoitteen tarkoituksena on lisätä tunne- ja vuorovaikutustaidot -oppiaine perusopetuslakiin.

PERUSTELUT

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen hallitseminen edistää tutkitusti lasten ja nuorten hyvinvointia ja mielenterveyttä. Tunteiden ymmärtäminen ja empatian osoittaminen tekevät oppimisesta helpompaa ja tuloksellisempaa. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisella peruskoulussa on tärkeä yhteiskunnallinen merkitys.

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat kasvaneet huolestuttavasti. Sosiaalisessa mediasa asiaton kielenkäyttö ja julmuus nousevat esiin niin nuorten kuin aikuistenkin keskuudessa. Koulukiusaamista on huolestuttavan paljon. Vaikka koulukiusaamisen ehkäisemiseksi on tehty paljon, sitä esiintyy edelleen liikaa ja siksi koulukiusaamiseen on puututtava entistä tehokkaammin. Myös nuorten tekemät väkivaltarikokset ovat lisääntyneet. Koulukiusaaminen ja väkivalta jättävät usein pysyvät jäljet lapseen ja nuoreen, ja traumat voivat seurata mukana koko loppuelämän. Tilastojen mukaan nuoria on psykiatrisessa hoidossa enemmän kuin koskaan.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisella on siis suuri tarve. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen hallitseminen edistää tutkitusti lasten ja nuorten hyvinvointia ja mielenterveyttä. Tunteiden ymmärtäminen ja empatian osoittaminen tekevät lasten ja nuorten elämästä hyvää, ennakoitavaa ja turvallista. Sen lisäksi, että tunne- ja vuorovaikutustaidot auttavat lapsia ja nuoria sosiaalisissa suhteissa, nämä taidot tekevät myös koulussa oppimisesta helpompaa ja tuloksellisempaa. Näin ollen tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus perusopetuksessa lain turvaamin resurssein olisi merkittävä yhteiskunnallinen panostus.

Hyvät tunne- ja vuorovaikutustaidot edesauttavat myönteistä suhtautumista sekä itseemme että toisiin ihmisiin. Samalla ne vahvistavat sosiaalisia suhteita, auttavat hyväksymään erilaisuutta ja ratkaisemaan ongelmia yhteistyössä. Viikoittainen tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppiaine antaa vahvan pohjan ihmissuhteisiin ja henkiseen hyvinvointiin myös tulevassa työelämässä. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ pitää tunne- ja vuorovaikutustaitojen, sosiaalisten taitojen ja ryh-

Lakialoite LA 49/2021 vp

mässä toimimisen opettamista erittäin tarpeellisenä ja on jo pitkään pyrkinyt saamaan niihin keskittyviä tunteja osaksi perusopetusta.

Positiiviset käytännön kokemukset tukevat tunne- ja vuorovaikutustaitojen lisäämistä nykyisten oppiaineiden joukkoon. Esimerkiksi kaksi vuotta kestäneessä kokeilussa helsinkiläisessä koulussa kaikille luokille lisättiin lukujärjestykseen yksi tunti tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Kokeilu paransi keskittymistä tunneilla sekä vähensi rasismia ja kiusaamista. Lasten kyky säädellä tunteitaan kehittyi, ja yhdessä viihtyminen lisääntyi. Oppilaiden raportoitiin tulleen entistä useammin kertomaan opettajalle mieltä painavista asioista. Vahvaa näyttöä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksen tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta on saatu myös kansainvälisissä tutkimuksissa.

Lasten ja nuorten vuorovaikutustaitoihin panostamisella on tutkitusti positiivisia vaikutuksia oppimistuloksiin ja akateemisiin taitoihin. OECD:n toteuttaman tuoreen tutkimuksen mukaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistama kuuluvuuden tunne edistää opiskelussa tarvittavien ominaisuuksien kehittymistä ja ennustaa myös parempaa koulumenestystä.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen auttaa lapsia ja nuoria reagoimaan konflikteihin rakentavasti, ymmärtämään kiusaamisen aiheuttamat ongelmat, puolustamaan heikompia sekä välttämään henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Nämä taidot ovat myös olennainen osa demokratiakasvatusta, sillä demokraattinen ja moniarvoinen yhteiskunta ei voi säilyä ilman erilaisuuden ja erilaisten mielipiteiden hyväksymistä.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen merkitys on korostunut myös työelämässä, ja on odotettavissa, että robotiikan ja tekoälyn yleistymisen myötä kehitys voimistuu entisestään. Maailman talousfoorumi onkin tulevaisuuden osaamistarpeita analysoidessaan määritellyt tunneälyn kymmenen tärkeimmän taidon joukkoon.

Lapsilla ja nuorilla voi elämässään olla hyvin erilaiset mahdollisuudet tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetteluun. Tämä korostaa entisestään kouluissa annettavan opetuksen merkitystä. Nykyiseen opetussuunnitelmaan on kirjattu tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen, ja se on ollut hyvä alku. Nyt työ on vietävä eteenpäin, ja seuraava askel on tunne- ja vuorovaikutustaitojen kirjaaminen perusopetuslakiin. Näin varmistetaan, ettei synny alueellista epätasa-arvoa ja että tunne- ja vuorovaikutustaidoille on varattu riittävät opetusmahdollisuudet ja resurssit koko maassa.

Kansainvälisten tutkimusten ja raporttien mukaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen systemaattinen opettaminen suojaa lapsia ja nuoria. Hyvät tunne- ja vuorovaikutustaidot tuovat mukanaan paitsi hyvinvointia myös tasapainoa tulevaisuuden työelämään ja perhe-elämään. Tämä tarkoittaa pitkällä aikavälillä vähemmän rikollisuutta ja turvattomuutta ja enemmän yhteiskuntarauhaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

perusopetuslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain (628/1998) 11 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 453/2001 ja 1216/2020, seuraavasti:

11 §

Opetuksen sisältö

Perusopetuksen oppimäärä sisältää, sen mukaan kuin 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään, kaikille yhteisinä aineina äidinkieltä ja kirjallisuutta, toista kotimaista kieltä, vieraita kieliä, ympäristöoppia, terveystietoa, uskontoa tai elämäntutkimustietoa, historiaa, yhteiskuntaoppia, matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa, maantietoa, liikuntaa, musiikkia, kuvataidetta, käsityötä, kotitaloutta ja tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Opetus voi perustua, sen mukaan kuin 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään, erilaajuisiin oppimääriin. Perusopetuksen järjestäjä voi 7 tai 8 §:n nojalla määrätyn erityisen koulutustehtävän mukaisesti poiketa tämän momentin säännöksistä.

Oppilaalle voidaan antaa opetusta muissakin kuin 1 momentissa mainituissa perusopetukseen soveltuissa aineissa sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Näiden aineiden opiskelu voi olla oppilaalle osittain tai kokonaan vapaaehtoista tai valinnaista.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, esiopetukseen ja perusopetukseen valmistavaan opetukseen sovelletaan, mitä 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 49/2021 vp

Helsingissä 29.10.2021

Ruut Sjöblom kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Suldaan Said Ahmed vas
Ben Zyskowicz kok
Pauli Kiuru kok
Sari Essayah kd
Sari Tanus kd
Antero Laukkanen kd
Mari-Leena Talvitie kok
Sofia Virta vihr
Paula Risikko kok
Ville Kaunisto kok
Terhi Koulumies kok
Pia Lohikoski vas
Veijo Niemi ps
Saara Hyrkkö vihr
Ari Koponen ps
Petteri Orpo kok
Elina Valtonen kok
Ilkka Kanerva kok
Matti Vanhanen kesk
Pekka Aittakumpu kesk
Anne-Mari Virolainen kok
Sofia Vikman kok
Maria Guzenina sd
Harry Harkimo liik
Jaana Pelkonen kok
Vilhelm Junnila ps
Sari Sarkomaa kok
Veronica Rehn-Kivi r
Inka Hopsu vihr
Noora Koponen vihr
Hussein al-Tae sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Heidi Viljanen sd
Päivi Räsänen kd
Marko Kilpi kok
Jari Kinnunen kok
Heikki Autto kok
Markku Eestilä kok
Timo Heinonen kok
Arto Satonen kok
Hannakaisa Heikkinen kesk
Ritva Elomaa ps

Lakialoite LA 49/2021 vp

Kaisa Juuso ps
Petri Huru ps